

ԲԱՐՈՅՈՒԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԱՐՈՒԵՍՏԳԻՏԱԿԱՆ

ԻԳ. ՅԱՐԻ 1909

Տարեկան 15 ֆր. ոսկի — 6 ռբ.:
Վեցամսեայ՝ 8 ֆր. ոսկի — 3 ռբ.:
Մեկ թիւ կ'արժէ 150 ֆր. — 70 կ.:

Թիի 4, ԱՊՐԻՆ

ՊԱՅՄԱՆԱՆ

ԵՐԵՄԻԱ ԶԷԼԵՊԻՆ Կ.ՊՕԼՍԵՑԻՈՑ
ՊԱՅՄԱՆՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՄՊՈԼՈՑ

ԶԵԿՈՅՑ

Յճանուն ԵՐԵՄԻԱ ԶԷԼԵՊԻՆ
Պիի 17րդ Դարու Հայ
Պատմագրի սոյն երկա-
սիրութիւնը, որուն ձե-
նագիր մէկ օրինակը շա-
տոնց ձեռք անցուցած էի,
տպագրութեան կը յանձ-
նեմ՝ այսօր, յուսալով
թէ Կ.Պօլսոյ Հայ գաղու-
թի պատմութեան կա-
րեւորագոյն մէկ թերին
պիտի լրացունէ այն:

Առաջին անգամ է որ լոյս կը
տեսնայ այս պատմութիւնը: Սորա
ձեռագիր օրինակի մասին պէտք եղած տեղեկութիւն-
ները, ինչպէս նաեւ ճորձիւմ ԶԷԼԵՊԻՆ մէկ կէնսագրու-
թիւնն ու պատմութեան մէջ Հայ ազգային կեանքի
վերաբերեալ կէտերուն վրայ լուսատու ծանօթութիւն-
ներ առանձին պիտի դրոյին հասոյրի վախճանը:

Ո՞տայր թէ ներկայ հրատարակութիւնն պատ-
ժառ մը լուար, եւ ճորձիւմ ԶԷԼԵՊԻՆ պատմական ուրիշ
երկերը, որոնք կը մասն եղբր էլ շնորհաւոր եւ յորատողէսի
վանքն եւ վերնետիկի Միքիթաթեանց քով, լոյս տեսնեն
ընդ հուպ:

ԲԵՐՈՒ, 12 Մարտ 1909.

ՅՕՐԹ. ՎԱՅԱՐԱՄ Ե. ԹՈՐՈՒՄՇԵՆ

ԵՐԵՄԻԱ ԶԷԼԵՊԻՆ

ՍՏԱՄՊՈԼՈՑ ՊԱՅՄԱՆՈՒԹԻՒՆ՝

ՄԵԾԱՐԳԱՅԵՐ ԳՈՃ ԲՈՐՈՐԻՆՊԵՏԻ ՑԱՆԻՆ
ՎԱՐԴԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԸՆԾԱՆԵՑՆԵԱԼ ՍԵՐԵ-
ՄԻՍԵԷ Կ.ՊՕԼՍԵՑԻՈՑ

Ի ԵՌՈՒԹԵԱՆԿ ԳԼԽՈՎՔ ՏՐԱՄԱՏԵԱԼ

ԲՈՒՆԵՐ-ԽՈՒՆԻՆ ԿՈՒՐՆԻ:

1. Նախորդն յեօթնեակ կայէ յարեւմտից
սկսեալ գնացողք մինչ ի դուռն եօթներորդ քա-
ղաքիս յարեւել յԱխլըր Գափի: Առաջիկայ պատմու-
թիւն թաթար խառն փախուցելոյ, Պատմութիւն
խափեցեալ վարդապետին յերկրանց ձիւնախն:
Պատմութիւն Գուսնուշայի Սուրբ խաչին, ուր տա-
ճիկքն կոտորեցան: Պատմութիւն ի պիղծ ջուրն
լուացեալ վարդապետին խափեցեալ յերկրանց:

2. Երկրորդն՝ Հասեալ ի գլուխ պալատիս
յարեւել ի սարայ պուռնի. եւ գոլութիւն ինն
քաղաքիս վրան ապարանից արքային՝ եւ ընծայա-
բերացն յօտար յաշխարհաց եւ իւրայնոցին: Եւ
գրանցն վեցից ի ծովու, եւ գրանցն վեցից ապա-
րանից ի ցամաք կայ քաղաքին: Եւ Տիվանին
մեծ ի վազարեից ի գուրպէ այլթին եւ ընդ միջոցն
Հակիրճ:

1 Այս վերնագիրը ձեռագրին մէջ չկայ: (Ծ. 2.)

2 Հատորին բովանդակութիւնը, այսինքն նիւթը
յայտողը այս գլուխը Երեմիա ԶԷԼԵՊԻՆ գրէն եւսած չէր: Իր
այլ ուրիշ մը ինչպէս պիտի յայտնեմք Հատորին վերջը
(Ծ. 2.)

3. Երրորդն, ի Պահա գաբուն մինչ յԱյ-վանսարայ՝ յարեւելից յարեւմուտս գնալով ի ԺԳ գուռնս քաղաքին եզերք ծովու զոր ինչ եւ գտանի պատմելով:

4. Չորրորդն, զգամաքի կողմն վնց դրամբք յարեւմտից քաղաքին ի հիւսիսե ընդ հարաւ երթալով շուրս կողմամբք քաղաքին աւարտումն: Պատմութիւն չըդնն: Պատմութիւն էլմասին: Պատմութիւն էլեքնի տէլիսուի: Պատմութիւն Պալաք-լիս այաղմային: Պատմութիւն գերեզմանացն վարդապետաց: Պատմութիւն Երեմայի որդւոյն, եւ սահման յարեւմտից քաղաքին:

5. Հինգերորդն, գործեալ ի յեօթնեակ կայէ: Ատմ մեշէիս ի սուլէյման սէհրասին: եւ Այ-վան սարայաւ սկսեալ իսկէլէիք եւ բրտօք մինչ յԱւուս: Պատմութիւն էլուսպսուլմանին: եւ թուր կապելն օսմանցոյ թագաւորաց աստանօր:

6. Վեցերորդն, ի Բէհաստանէէ սկսեալ յարեւմտից յարեւելս ծովագրօք գիւղօրէից՝ պարտիգօք՝ դարպասօք, մինչ ի պօղաղն: Գիւղմունք հրէից հարսին, որ գնացեալ ի մասարան խնդրել զկաթն եւ որդիքի, եւ որպէս լինիին նորա: Եւ որս թագաւորին եւ պաղէ Թերսիանին եւ Հառքէոյ: Պատմաւ օգ մէյտանի ըստ կարգի տուայիցն ընդ ճամբին յորժամ ի պատերազմ՝ երթան: Եւ յիշա-տակէլ գիւսու պէս պէս: Պատմաւ Պէշլիկմաշի մկվայիանային, ըստ կարգի եւ զայլնս յիշատա-կեցի: Բառք մէյնային, կրկնէլ զենիքեցոյ վախու-ցեալն քօլէից: Պատմութիւն զայալարի աղակա-նեացն՝ որոց անցաւօք զօշնն հալվա-հալվա: Եւ մեշէիս ի սուրբ աստուածանիս: Եւ Տօլի խըմէլ՝ որ կոչն մովսմօրօզ: Եւ զպմութիւն Ֆէնէրի պօղա-ղին: Եւ աւարտ առմէլոյ կողմանց եալից որովք չըլնցան:

7. Եօթներորդն, անցեալ անտաօլն ի սոյն պօղաղէ յարեւելից յարեւմուտ ծովեցերօք: Եւ հասեալ յԱռոկուտար՝ յիշատակէլ գիւղաբաւ: Ատի սկսեալ որ ի քաղաքն եւ յալլ կողմանս, եւ քաղ-կեղծին, եւ կղզօք մանուայ սր հանդէպ քաղա-քին: Եւ Փիլիպպոս կաթողիկոսին բանք: Եւ այսոյ վերայ յիշեցելոյ բըռնի զապիտէ պօստանձի պաշին, եւ սակաւ վասն նորա բանք: Իրեցանց բան: Եւ քիլիթճի Նդէային:

8. Ութներորդ ընդ աւարտելս, ի մէլ քա-ղաքայ զգլխովին շինուածն մնացեալն համառօտ անուամբ յիշատակելով. եւ թռչնոց եւ ձկնոց, եւ ձիոց եւ հոյժոցն եւ ծաղկոցն ասէ թողուլ: Եւ գերեաց բախտ եւ անբախտութիւն: Եւ թագա-ւորք յորուսաց դասերացն ծնանիլն: Եւ զեռպանք այլոց արքայից, եւ զմնացեալն նորդեհիս: Եւ վասն յիշատակարանիս առ Միխիթար վարդապետ խօսք օսուղ իմն: Եւ ընծայ երգողի բանիս ի վայելումն հասարակ վարդապետ մեծի բարունայեան արժանա-ցելոյ, եւ այլ բազում՝ բարեաց: Կատարումն հան-գամանց եզերաց քաղաքին ի ստամբօլոյ պատմու-թեան:

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ:

Եօթնեակ կայէ յարեւմտից մինչ ի դուռն է քաղա-քին յարեւելս յենքղաքի: Պատմութիւն թաղա-րանին փախուցոց: Պատմութիւն փախուցեալ վար-դապետն: Պատմութիւն Գուլմուլայի Ս. Խաչին: Պատ-մութիւն ի պիծ Շուր լուսեմալ վարդապետին խա-փեցեալ յերկանց:

Այս լիցի պատմէն բանիս
իմաստնոց տալով զպատասխան,
Ըստ սաստիկ խնդրոյն յիշատակ՝
բարեւոյ վարդապետ ընծայն:

Ո՛վ տեր մեծ վարդապետ իմ՝
ողջունիւ զքեզ մեծարանան,
Առից զքեզ ի հարաւոյ
չըլնցուք յերկիրս ի դոստան:

Ի Բիւթանիոյ գաւառմը
վարելով ի ծովս սէյրան,
Ատուտս ի հիւսիս գիւղմը՝

Հանգէպ մեր զայ Բիւզանդիան:

Գիտան դու որ գիւ շինեալ
վաղուց ոմն վիզանտիս արքայն:

Զոր վիզանտիս կոչեալ
մինչպիս առ ինգիւզադուլս ի իշխան:

Գայ մեծ կատանդիանսն
ի պատեն կոչ ըստ իւր անուան:

Զձախտան քաղաքիս տեսողը՝
յարեւմուտ՝ զեօթնեակ կայէլն:

Մի ելլուք ի նաւակէ՝
այլ յայտը ծովուս ընթացման,

Ուշիկ ընդ ճարտար դիտմամբ՝
յարեւել զնալով յաշոյման:

Տեսողք զայս՝ զեւ ծաղ աւանն՝
թէ ընդդի կաս ի յաշխատման,

Զձանօթս մեր մեզ պատմու՝
սիմաբոյց չուրիմք զպատասխան:

Զայ մեր միշտց Բիւթանեա՝
եւ պարիպս ի մեր ձախ կողման,

Ատմը՝ զեօթնեակ կայէլգ՝
զորս շինեալ սուրբն կատանդիան:

Զառաջին ժամանակին՝
լենէին դարի եւ ցորեան,

Ի ճըմեռն զահեալ յամբարս՝
բընալիւցն լինիլ բաւական:

Շինեալ մի առ մի յատուկ՝
արդ դիւաշայ զընեն յարգելման:

Զվէղերն եւ զխանս Թաթարաց՝
ուր սպանին եւ զԱլալման Օսման:

Զպարսն զճննարալս Փռանիկայ՝
եբր կայանս տաս են արդիւման:

Երբեմն աստ ոմն Թաթարեան՝
որ լինել տաս իբր ի զընտան,

Մասնով ոմն շինեալ պօրէկ՝
եւ եզեալ ի միւս՝ սեղան,

1 Զեռապիւն մէլ առաջին գլուխին բովադակու-
թիւնը ժամ չէր գրուած: Հարկ սեպեցի գնէլ գոյն հոս,
նշատելով՝ որ բուր փա գլուխները իրենց բովադակու-
թիւնը կը ներկայանեն իրենց վայ: (Ծ. 4.)

2 Զեռապիւն մէլ փ առաջը կիսելով երկուքի ենթ
բաժնած ի գիւրտութիւն: (Ծ. 4.)

Ուրեմու ծալէ ընդ մէջն՝
 Իբր զպումպար ըստ բաւականն պարան,
 5 Մատայոյ որ եկեր զվերինն
 Եւ զնեքինն բայց պահէ զուսանն,
 Յայդն ի պրքինն պինդ կապէ,
 Եւ զոն ծալն առ ի վայր կախման:
 Պարանաւն իջեալ ի վայր՝
 Եւ յարապքս ծանօթն էր ըստաման,
 Օգնէր ի սողալ խանին՝
 որ փախեալ յաշխարհն հանական:
 Ի շար պատուար պարապին՝
 սրբառայ մերմեր գուլէն այն,
 30 Ծովափի պատեմ պարինպո՝
 եւ կողմմբս ծովածոց կողման:
 Ի նեքս քաղքին յոյժ պարտեղդ
 գոն եւ աղվոր պուստան,
 Աղայ շայրիք եւ այլք,
 Եւ պուճաղ պաղ լաւ դրօսան:
 Վարեցոյճ ընդ արեւել՝
 որպէս իմ խառնումն գրեցան:
 Աստ մերմեր գուլէն կանչէին՝
 գուռն նախորդ Նառլէ դարին այն:
 35 Իսկեղն բարձրագիտակ՝
 որ ի բլուրն գուռն է ի բացման,
 Կէտխանէք արիֆներաց
 ի վերայ ծովու աղ խափան:
 Տէրտէրքն Իստամպուլոյ՝
 հնարիք տարեալ ընդ մէջխանն,
 Զեռու յովհաննէս վարդապետն՝
 զտեղապին ի բարս շամբշական:
 Թանկարծ եկնիչեր աղայն՝
 40 երբ կոխ տէրտէրքն փախան,
 Զվարդապետն առնէն բրածեծ՝
 տեղեակ չեմ տեղոյս նա ողջման:
 Աստ գոյր գիւկիւրս ետյլաքին՝
 աղքատաց գոյժ օժտարան,
 Որք խնդրեն զողորմութիւն
 եկողացն աստ ի մէջխանն:
 Ժամանակաւ տեղին գոլ՝
 նռնենիք ըստ անուանն կոչման:
 Դիտէ կղզեք գլէշիշ տաշ՝
 45 զարքունեաց զփնէրլի պաղլան:
 Ի նեքս սահմանօքս բնակին՝
 որք անդէտ լեզին յաւական,
 Գարամանլիք կոչեցեալք՝
 յոյնք են բայց խօսին տաճկական:
 Սուլթան մէհեմէտն երեք՝
 երբ էառ նա զբիւզանդիան:
 Վայրք է վայելուչ՝ լարակ
 մինչ երթամք ի սամաթիայն:
 50 Հեռի գոյժ ի բնակչացք՝
 շուկայն մեծ ութեմար պէգէտան,
 Յայդն արփին ի գէմ ելնու՝
 ի գառնալն ի մուսն յանդիման:
 Երկրորդ խկել եւ գուռն՝
 որ ի սամաթիայ է կոչման,
 Ուր շատ մէջխանէք կային՝
 տէրտէրքն աստ ամաթ ի միտամ:
 Վեց եւ եօթն ազգին յաւանց՝
 քիլիսայք աստ են բընական:

Վայելուչ վայրք պարտիզք՝
 զի սա ջիւք քաղքին դիպման:
 5 Հազար տունք յաւել աստ հայք՝
 ի վերայ որպէս դիտեալ կան:
 Սուլթան մանասարք կոչեալ:
 Սուրբ Գէորգն փառաւորական:
 Աստ գոյ եւ մեր պաղմայ,
 ի պաղքքինն է գոյման:
 Սեղանատուն խորանան՝
 ոսկեգոծ պատկերօքն գեռ կան:
 Ծովահայեաց պարտիզք՝
 60 յառաջն էր մեղ փիկօրարան:
 Զոր յաւանց առեալ տոյ մեղ՝
 հունքեարն որ սուլթան սիւլէյման:
 Երրորդ գուռն տառու փաշայ՝
 ընդ պոստանիս փոքր վանկան,
 Հասեալ մինչ եկնիք դափի
 պարսպօք կրկնօք բորշման:
 Եւ մեծն է կոչեալ պարտեղ՝
 խոշոր կիրս ի վանկու պոստան:
 Որպէս թէ կանանչաւեա՝
 վելանկայն ի յաւանց թարգման:
 65 Զորքդ եկնիք դափի ասի՝
 ունի զմեծն վանկու պուստան:
 Սուրբ վերայ հայրմէք մեք՝
 ի ծովս որ հարաւայ կողման:
 Գոյ ի մէջ ծովուս պուրճ մի՝
 որ փափագ գուլէնի կողման:
 Դաւիթ փաթիլքն վէրլի՝
 իրիյնեղն որ աստ խեղդեցան:
 Աստի մինչ ի գուռ՝ դափին՝
 հայոց եւ յաւանց գոլ սահման,
 70 Զորս քիլիսա ընդ գուռ՝ դափի՝
 եւ երեքն յաւանց մերձ մեր տան:
 Մերձ յեկեղեցեաց յերկց՝
 արդ կոյ մին ազգին հայկական,
 Որ է սուրբ Աստուածածին՝
 պանդխտից եւ մեր սփարաբան:
 Զոս շրջապատեաց մեծ հուրն՝
 փրկեցաւ ինքն մեծ հրաշական,
 Որպէս զպատմութիւնս տեսնէ՝
 լեռք տունք մեր ի վայր կիլեցան:
 75 Սուրբ Սարգիս Սուրբ Նիկողոս՝
 ընդ ժամանակս երբոր պարեցան,
 Շինեցան բայց քանդեցին՝
 մեղ եհատ վիշտ շատ եւ առգան:
 Այս Թամք էլլին մակով՝
 աստ եկն եւ գոլ խիտ հայցման,
 Թունաց ետ շինել քիլա՝
 իբր բլմեր տերուհոյ անուան:
 Հինգ գուռն գուռ՝ դափի ասի՝
 ուր յառաջն յոյժ մէջխանն,
 80 Կրկնապատիկ սղա շէն՝
 քան բրեցեալ ի սամաթիան:
 Ուր հուպ մեծ դարպասն գոյ՝
 օճաղին այն իպրահիմ խան,
 Զառաջն լարքունի պալատն՝
 ուր նստին թագադարմ սուլթան:
 Հանդէպ է գաթբը խանին՝
 ուր Զորքն արքունի բուժան:

Եւ նաւահանգիստ մէյտան՝
 որ յառաջն գաւառիկայ իլեմանս
 115 Ուր շինկէն գարբինք կային
 տախտակք շինած յարկ նոցայն,
 Բեւփրու լի վեղերն գտաւ
 բընալինը արար յայլ վայր կան:
 Քանզի բզոյսդ եւ բզոյսիկ
 որք յոճիրս գեգեբեալ միտան,
 Միջնորդիւ շինկէն կանանց՝
 զազնիւ կին տարփողացն ածան:
 Ծանեան գրայիք մեծ տաճկաց՝
 վեղերին ազգէն կանանց՝
 120 Հրաման եւ քակել զբնակն՝
 քակեցին 'ւայրք ի տար կորեան:
 Պոստան մի ի կից արտ՝
 բազում գոյ քաղքիս յայտ նըման,
 Եւ լի տեղիս սակս սեփեկից՝
 Թող զայն որ արտաբուստ բեր ման:
 Վեց զուռն շառլաթի ասի՝
 ուր ճեղքեալ պուրձ մի յանդիման,
 Ի քամակն ունի ազգիւր՝
 կոչեալ փոքր այս սօֆիան:
 125 Պոստան մի անցաք՝ զտալու
 պարսպին ի ներքոյ կողման,
 Մտա մեծ արձակ տապաւնիդ՝
 կոչե թուրքն ճինտի մէյտան:
 Եւ ուր ուրեքս թաղաքի՝
 քաջալուա ձիովք ի խաղ դան,
 Ճիրտ տեղեւ առ միմեան՝
 իբր կառվար զկարար փորձութեան:
 Կամ զերիվարս տառ փորձել
 զքաջութիւնն ցուցանել ջանան,
 130 Գլխին գլխորին ձիոցն մինչ
 կոխել զմիմեանս յաղթութեան:
 Ոմանց թեւք եւ գլուխք բիւրին՝
 'ւ այլք ստարիւ ձիոցն մնան:
 Բարձք շահեալ եւ ուրք պրտեալ՝
 վայրայիւ սէյրիէն գառնան:
 Քանզի սէյրիէն նստին ընդ
 շրջակայ տունս եկք եւ բնական,
 Եւ յովք մինչ ի գուռն կանգնին՝
 յասպարէզդ որ դիտողդ անցան:
 135 Եւ ծայր քաղքիս լըման,
 Հուպ անորի արքունեաց՝
 ի ներքս կողմն վանս այն գուռն կողման:
 Ի ձախ երեւի մեզ դեմ՝
 Ճամին մեծ որ աշմետ սուլթան,
 Որ է վեց միւրաբէիք
 Տայի սա ընդ գաւիթն աթ մէյտան:
 Որ կայ արձանն եղափերթի՝
 զոր կանգնեաց մեծ թէւորուն այն,
 140 Հէլէն եւ լաթին գրովք
 եւ գիտնոց գրոյմանդան:
 Ուր զպրնձէ եւ աշխուհ
 եւ ազգուիք վիշապք բաց բերան:
 Տիւ ըսմ լեւն սօֆան
 սակ օճից որ 'տատ չէրեւան:
 Այլ ի վայրէ քարաշխուհ
 բարձրագոյն քան զայն որ ասացան,

Որք սոյան 'ւելնուն ի ծայրն՝
 թագաւոր պաղշիշ նոցա տան:
 115 Արքունի պարսան է գէմն՝
 որ կոչի իպրահիմ փաշան:
 Ատ կային իշ ղղանին
 իբր երբեմն զպալթու սարայն:
 Մերձ եւ հանդէպ մեր գիտեմք՝
 զմեծ կոչեալն այստօֆիան,
 Զոր ուստիանուն մեծ զա
 շինէ գեր համբաւական:
 Արդ շիք զարք վայելութեանց՝
 'ւ շ մասունք եւ ոչ զրապէղն այն,
 120 Եւ ոչ սիրալի դրուէքն
 այլ տարեալ ի վննէցիտն:
 Ատ կայ եւ տալան խանէ
 ի գուռնութն լուսամուտն խափան,
 Եւ ուր քիլիսայ էր սա՝
 արք լըցեալ զինեղանին անբան:
 Ուր ունին փղիկ 'ւաղեւտունք՝
 գայլ շախալ եւ արջ եւ աւալն:
 Կսկորդ ինչա գին զըմաւ՝
 եւ փաթին պէպուր եւ գափան:
 125 Թէ կալիս մոնալ ի ներքս՝
 մուլն է ուր գալանքն գոռան,
 Պահանջք զմեծ մեծ զմար վառնն՝
 հաղթեալ տալ քանի մի գրամ:
 Ի վերայ պէկիկ են արք
 ներկարարք որք են ծաղկահան
 Արքայտունին պիտուք՝
 որ կոչմանն է նազաշխանան,
 Անցանիք զարեգափին
 Տոյալուպ յունաց քիլի սայն,
 130 Ընդ պարիսպն ի հարաւ դիտե՝
 որ յառաջն այնա եւնին այն:
 Արդ զառ գուռնանէ առին՝
 որքան ազգ թաշնոց օգական,
 Զգաւթ օքն է ցեղ ցեղ հաւաք
 զոր պահեալ աճին բազմանան:
 Մաքսիմիանուն գտող
 զտուրք միման երկու սուրբք ընդ այն,
 135 Եւ զերիս սուրբն որ անդ նա բուպան:
 Զմարմինս յերկաթ տապան եղ՝
 իբր ի խորս ծովն բնկանան,
 Հրեշտակ աստուծոյ մատեալ
 'ւ ի բիւզանդ երբ 'ւաստ Եհան,
 Պարտիարդին ի տեղեւան
 սակ սրբոցն երբ որ ծանուցան,
 Աւաւտան մեծաւ ուխտիւ
 ի ծովեղերս հասին եւ տեսան:
 Սին լուսոյ կանգնեալ վերս
 տապանի սրբոցն հրաշխան,
 140 Բազեալ տարան տառ եղին
 եւ հրաշքն ուղտ անհասական:
 Այլ յառաջ ի մեջ ծովու
 պալքի պաշուն քեօշի կոչման,
 Զվարմին բուրբոս հանդէպն
 եւ գիտողք նստին ընդ գալին:
 Զպինիւ ձկունս արքային՝
 ընթանն յայտ վայր գանապան,

Որպէս եւ յայլ վայրս յորով
 շինեալ են զայսպէս գալիսն :
 145 Գուռն սա նախորդ ի պարիսպն՝
 որ ունի ի տան արքունեան ,
 Ուստի մուտ եւ ել առնու
 պտղքն պաշին ի պաղան :
 Այլ յառաջ յեղբ ծովուն՝
 աղբիւր մի շինեալ ընդ ծառատտան ,
 Ուր նաւք երբեմն յայսր դիպողք՝
 նաւաւարք զորերն լուան :
 Երկրորդ գուռն բաց ի դահլոյս
 ել եւ մուտքն պատանծի այն ,
 150 Որ սինան փաշայ քեօշիկ՝
 ընդ ամանակն շինելոյն կոշման :
 Յարկ եւ դահ է արքունի՝
 ինծիկ քեօշկ եւ ասացան ,
 Ջի փունջ մի լու մարգարիտ
 ի գուրբէն ի վայր կախեալ կան :
 Սա եւ գումուլայ աւի՝
 ուր ներքոյ գոյ եւ պաղման ,
 Քամառք յաւազն թաղին՝
 ըստ հաւատոյ առնուն զօգուտն զայն :
 155 Աստ ուխտատեղի կոշի՝
 տնի տեառն թուակերպութեան ,
 Վեցն յօգոստոսի դիտմամբ՝
 որպէս մեք եւ զսօնն դրական :
 Մինչ որ սուլիթան մուրատին՝
 տաւուլով զուռնաով աստ գան ,
 Հայք եւ շատքն որ ի յունայ՝
 ուխտ առեալ աստ եւ զուարճանան :
 Ու տեղեք եւ ըմպելեք՝
 եւ ընդ պարզ ծովի յուացեալ կան ,
 160 Աքբայն ի վերուստ Տայի՝
 եւ ըստակ վերէր սքիւման :
 Ոչ միայն տաւուլ զուռնա՝
 սալթ երթան է երկիւղական ,
 Որպէս յամենայն տեղիս բարձեալ է
 ժամանակն խնդման :
 Հանդէպ կա քաղկէդոնի՝
 ողբոսիւ լերինքն քշչիչ եան ,
 Նիկոմիդեաւ բիւզանեաւ՝
 եւ կղզեք ի բարձր դիտման :
 165 Սայ այն տեղին ստուգապէս՝
 զոր պատմէ գիրքն յունական ,
 Երբ զերուստղէմ կոնեայ
 զորագլուխն պարսից խորի այն :
 Ջուրբ խաշն եւ գերի վարեայ՝
 տանէր ի թէպրիզ գանձատան ,
 Ի լուրն մեծին հերակլեայ՝
 անդ գնաց գերեաց յաղթական ,
 Էաւ զնաշտափայտն պատուով՝
 եւ երբ աստ մեծարական ,
 170 Երբոր յաւուս էեօմէրայ՝
 զօրք բազումք աստ աւաքեցան :
 Լեցան ի ծովեղբայրսն՝
 շինեցին զշատ նաւս մարտական ,
 Հասին հանդէպ քաղաքին՝
 ուր երբորդ Լեօնն եր արքայն :
 Եկին կանգնեցան նաւք՝
 հնչին զփողս թնդիւ մեծաձայն ,

Վերայ քաղքին թափիլ՝
 կոտորել եւ առնուլ կամեք գան :
 175 Անճարսկ մնաց արքայն՝
 եւ քիլիկայն ընդ ժառանգութեան ,
 Արք եւ կանայք ծերք եւ տղայք՝
 բնթաղան ընդ մեծ ույա սօփիայն :
 Ջիւաշտափայտն ի յունն առնէր՝
 եւ կանգնէր արքայն անդ յատեան :
 Լալով գուշեր զմաղթանս
 առ ֆրիստոս բերանովն արժան :
 Ժողովուրդքն պատրիարքան՝
 յողջ ելեալ աղաղակ բարձան ,
 180 Մեծ գրիէ էլէիսոն՝
 որ տեր ողբումս սա թարգման :
 Հաշտեցուցին զղորմանն՝
 ի հնումն իբր զեղեկիւրան ,
 Ելեալ այլքան ամբոխիւք
 ի դրանէս յեղ ծովուս կուտման ,
 Ջիւաշն ի յունն բարձեալ Լեօն՝
 ժողովուրդն սղովք բարձրաձայն ,
 Քիւր ելէիսոն միայն՝
 զի մեծ էր շունջն ընդ ընդգան :
 185 Երբ տեսին թէ հանդէպ գան՝
 լի զեղուն նաւք եւ գաղտկան ,
 Տապալկաք փողովք բազմու՝
 խուժագուռ տաճիկք զանազան :
 Չայն բարձեալ առ հասարակ ,
 զգունան իւրեանց կոշնն օգնական ,
 Թըրք թիւֆէնկաք նկաղք՝
 ձգել զլծօփս որ պատրաստեցան :
 Ու ժգին հողմ հնչեաց յանկարծ՝
 սուրբ խաշնն ընդ ծովն եռացման ,
 190 Ընդ հարաւ ի վերայ տաճկաց՝
 մըրթիկ մեծ խիտ խռովութեան :
 Խառնեալ բորբոքեր գծովն՝
 որ ալին զալին եր բախման ,
 Ջուտան յիւրեար հարեալ գոյմամբ՝
 բեկտեր զրուէր քաղաքսման :
 Ի խորս կործանէր սուզեր՝
 զգանձս տաճկաց զկարտսինն համայն ,
 Ջիւուք ընդ երեսո ծովուս՝
 թափեցան 'ւ ի խորս սուզեցան :
 195 Եւ եկեղեցեայք յունաց՝
 բազմախումբք տեօին զհրաշ զայն ,
 Ջիւառս աստուծոյ միշտ տային՝
 զսուրբ խաշնն լինին գոհարան :
 Անդրէն ամենայն ուխտիւք՝
 խնդութեամբ եւ լալով գառնան ,
 Յաղգէ յաղգ պատմին զհրաշ՝
 արաբկաց թուրքաց կոտորման :
 Հասին նաւք ի քաղաքէս՝
 ընդ կոտորածն ինչ մի ոչ գըտան ,
 200 Իբր յերկրով նոյվիցն՝
 մին տախտակ մի ոչ օգտեցան :
 Աստ նշան խաչի եգիլն
 զմեծամեծ վէմն խաշ կազմական ,
 Արդ երեւի փակ ձգած՝
 թշնամիւս տարբաբարտաւան :
 Ընդ պարիսպս գոյ շատ նշան՝
 որպէս յայլ տեղ որք շնջեցան :

Մեր աստ զաղօթն կարդամք՝
 սուրբ խաչին շնորհակալութեան։
 205 Այլ յառաջ եւ լուսացոք՝
 աղոթոր ջուրը պարսպէն հեղան,
 Ի ծով հոսելոյ սակին՝
 արայծիք խուզել թողպեցան։
 Եւ ծակ մի ի մերձ բացած՝
 աւելուածք անդուստ թափեցան,
 Թէ մաթպոզին 'ւ այլ յարկայն՝
 ուր խուզողք գեգերեալք սակս այն,
 Իրիցունք իստամպոլոյ՝
 զվարդապետ մի մեծ արական,
 210 Իբրու ի սփոփել զպատուխան՝
 զոր տանին սէլրան 'ւ ի զբօսան։
 Ի պատմել զսուրբ խաչին բան՝
 եւ զաղօթան յերթալն վճարման,
 Գան աստ ասեն վարդապետ՝
 ծակս այս է հրաշից պատուական։
 Յապարանս արքային գոն՝
 զոր բնակչաց ակն ոչ տեսեալ զայն,
 Այսպէս իսկուհեաց՝
 սրբուհեացն զարմանազան։
 215 Անձինք որպէս կենդանոյ՝
 անդ գնին գեղովք սիրական,
 Միայն զղայն արքայ տեսնաւ՝
 կուսանաց քինքն արհճողայն։
 Անդուստ բնեալ ջուրս ազնիւ
 ընդ որով լուսնին միշտ արքայն,
 Զիւստաստ եւ զշնորհս առնաւ՝
 ուշմութիւնք եւ իսկել ուստանան։
 Մասն ինչ առնուն աստ լուսացողք՝
 մեր լուսեալ եմք բազում անգամ։
 220 Ի լոգանայն մարդկան
 սրբուհեաց հասն անողջ բուրման։
 Ան վարդապետն ցնոսա՝
 զնաւս աստէն կալիք արգիլման,
 Մեր եւս զշնորհս նոցա առցողք՝
 բոլոյ ընդեր եւ պղտոր հոսման։
 Ասեն ոմ տէր վարդապետ՝
 մինչ դայ աստ աւագուտ բղիման,
 Պղտորի հոսմամբ ի ծովս
 բոլոյ գեղձափ խիտ զարմանական։
 225 Մերկացնեն անդ զվարդապետն՝
 ի ներքոյ ջրոյն կրկական,
 Սկսին լուսնալ իրիցունք՝
 գազաթէն մինչեւ յերաստան։
 Վարդապետն ի լուսնիկն,
 օխ օխ օխ ասէ զմաղթմանս,
 Դարձոյ զստումն քո ի մէջ
 իրիցունքն երգեն զարական։
 Ան երգէր զարեոյ զստումն՝
 կու ասէք ոմ տէրք պատուական,
 230 Ասեն լուս 'ւ ակնջլալ՝
 կանգնեցէ զանկեալք ի գլորման։
 Զխորտեալք ի թշնամոյն՝
 զքեզ երեմն խաբեալ սաստանան,
 Որ թիկն է հիւանդաց
 բժշկէ զախտքս մոլեկան։
 Արդ՝ աստ տէր վարդապետ՝
 արքունեաց կուսանաց մաղթան,

Աղաչեմք ողորման տէր՝
 լիցի քեւ ցաւքս մեր փարաւման։
 235 Ան թաւ է ոմ տիրանք՝
 մոլից ի ծով լիցիմ մարտական,
 Ասեն չէ չէ վարդապետ՝
 աղտ 'ւ աւագդ մնացէ քո վերան։
 Զի դա է գեղձափ անտից՝
 զմարմնոն քո պարուրական,
 Խոշոր ընդ շաղկապ մածեալ՝
 եւ զգեցցիս լիցուք ընթացման։
 Աստ կըտրուածք արծաթ 'ւ ոսկոյ՝
 ոչ մասնի եւ ակն անկեալ կան,
 240 Ընդ լուսնեաց բաղանեացն
 ընդ ջրոյն արքունեաց աստ գան։
 Արայծիք յեւ եղանական՝
 ընդ ծով մոռել գուշովք են մաղման։
 Ընդ աւազն խառնեալ յոգեն՝
 լաւ բախտի միթ է անց դիպնան։
 Այլ յառաջ դուռն է երբորդ
 հասրճայ հասրճելուրն այն։
 Աստ պատանձիք գանձայք՝
 կանգնին եւ պահին ի սպասման։
 245 Զի սարայ պուռնէն ի վայր՝
 փոքր նաւակք անկար ի տեւման,
 Յորդ ալեացն հարեալ բախէ՝
 ընդ տեղեաւս պընթիւր կողման։
 Զի հեռուստ յոյժ եւ ազնեալ
 զծովս ճղեալ լինի լընթացման։
 Ի Պոստոսէ յարեւմուտն
 վասն որոյ ի վայր տայ հոսման։
 Պոստանձիք նաւուց օգնեն՝
 երբ տեսնուն զնաւս ալեկոծման։
 250 Իբր զմոկն բերանին զմարդս՝
 գանձայիք քարշեալ եւ կալման։
 Հանեն արտաքս ցամաքի՝
 'ւ որոյ ջուր յորովայն լոցան։
 Զառեւատոր ջնջոյ չեղեալք՝
 փայթ զստիցն առնեն ի կախման։
 Բրածեծ որովայնին որոց
 ջուրն ընդ բերանոյն հոսման։
 Աստ խելարերեալք նստին
 գահաթեալք յօթեւանս դառնան։
 255 Աստ գոյ ի վերնոյ պարիսպն
 ծակ բացեալ իբր մեծ պատուհան։
 Զխեղդամահս սր յարքունիսդ՝
 ի սմանէ ի ծովն ընկեցան։
 Այլ յառաջ սկսեալ ի շարժ
 մեծ եւ փոքր կողեալ թօթ բա բան,
 Ի կուս եղեալ եւ ծածկեալ
 որք ունին ընդ ծովն բղբերան։
 Զորորդ դուռն է եւ թօփ գափի՝
 աղբիք մի եւ տըրէն տիւ տան։
 260 Մերձ գրանս փայտայ դահ մի՝
 'ւ ի ծովեղբ ասնդուխտ արքունեայն։
 Համայն քաղքիս է գլուխ՝
 ընդ պալատին կողմն արեւելեան։
 Ուղիւ հայի ընդ յարեւելս՝
 յիւսկիւտար 'ւ ի ծովն պատուական։
 Երկու պուրճք համակ մերմարք
 ի գրունս կանգնած յերկ կողման։

